

Vergaderjaar 2022–2023

21 501-33

Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie

Nr. 1028

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 20 juli 2023

De vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister voor Klimaat en Energie over de brief van 27 juni 2023 over de geannoteerde agenda informele Energieraad 11–12 juli 2023 (Kamerstuk 21 501-33, nr. 1023)

De vragen en opmerkingen zijn op 4 juli 2023 aan de Minister voor Klimaat en Energie voorgelegd. Bij brief van 5 juli 2023 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Klink

Adjunct-griffier van de commissie,
Reinders

Vragen en opmerkingen vanuit de fracties en reactie van de bewindspersoon

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie nemen kennis van de geannoteerde agenda van de informele Energieraad (informeel) van 11–12 juli 2023 (Kamerstuk 21 501-33, nr. 1023). Deze leden hebben nog enkele vragen.

De leden van de VVD-fractie lezen dat overheidsinterventies gericht en proportioneel moeten zijn en ervoor gewaakt moet worden dat veiligheidsargumenten niet misbruikt worden door lidstaten voor protectionistische doeleinden.

1

Hoe is de Minister van plan dit te waarborgen?

Antwoord

Het kabinet is van mening dat bedrijven in de eerste plaats zelf verantwoordelijkheid voor hun waardeketens dragen en baat hebben bij het verminderen van risicovolle strategische afhankelijkheden en het borgen van de economische veiligheid. Wel heeft de regering een verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat publieke belangen gewaarborgd blijven. Om deze verantwoordelijkheid gericht en proportioneel in te vullen is de mate van mogelijke directe negatieve impact op het publiek belang en de waarschijnlijkheid dat waarborging in het geding komt. Waar een publiek belang, zoals de nationale veiligheid of de beschikbaarheid en het goed functioneren van vitale infrastructuur, 1) onder disproportionele druk komt te staan; 2) de markt en het bedrijfsleven dit risico onvoldoende adresseren of hiertoe niet in staat zijn en; 3) impact en waarschijnlijkheid van het risico hierop hoog zijn, ligt een rol voor de overheid voor de hand.

Deze positie draagt Nederland ook in de EU uit waar het gaat om nieuwe voorstellen. In geval van nieuwe of bestaande EU-instrumenten en wetgeving – zoals bijvoorbeeld de Verordening Buitenlandse Subsidies – zet het kabinet tijdens de onderhandelingen in op goede verankering van gerichtheid en proportionaliteit in de wetgeving. De Europese Commissie heeft daarbij de rol om te monitoren of EU-Lidstaten dergelijke instrumenten inzetten in lijn met het doel van het instrument en hier zodoende geen verkapt protectionisme mee bedrijven.

De leden van de VVD-fractie nemen kennis van het voornemen tot een gediversifieerd energie-importbeleid en veilige, verbonden robuuste energie-infrastructuur. Nederland heeft via haar havens een grote mogelijkheid om een leidend land te worden in de import van waterstof, net als nu met olie zo is.

2

Via welk beleid zorgt de Minister ervoor dat Nederland het doorvoerland wordt voor waterstof van niet-Europese landen naar Europese landen?

Antwoord

De belangrijkste voorwaarde voor het kunnen fungeren als doorvoerland is het op orde hebben van de infrastructuur. Daarom start dit jaar de aanleg van de waterstofpijpleidinginfrastructuur en ben ik in overleg met de buurlanden over grensoverschrijdende verbindingen. Daarnaast worden in de havens terminals gefaciliteerd voor overslag en opslag van waterstof in diverse vormen.

Ook werk ik aan een netwerk van relaties met landen die in de nabije toekomst waterstof kunnen gaan leveren en positioneer daarbij nadrukkelijk Nederland als toegangspoort tot de Europese Markt, zoals ik ook uiteen heb gezet in de kamerbrief «Energiediplomatie en import van waterstof»¹. Dit is dit jaar zichtbaar geworden door de recente MoU's met Spanje, Portugal, Australië, Saudi Arabië Zuid-Afrika en Marokko. De aanleg van een importcorridor met Spanje en Portugal is een goed voorbeeld van Europese samenwerking in het kader van onafhankelijkheid van derde landen. Daarnaast is Noorwegen ook een belangrijke importpartner binnen Europa.

Met actieve energiediplomatie, ook naar landen buiten de EU, faciliteer ik contacten met bedrijven uit deze landen zodat er ook daadwerkelijk corridors gaan komen tussen Nederlandse havens en deze landen. Door deelname aan H2Global wil ik de start van de importmarkontwikkeling versnellen. H2Global is voorts een goed voorbeeld van de nauwe samenwerking met Duitsland, de belangrijkste markt voor doorvoer. Samen met Duitsland zal ik dit jaar een gezamenlijke routekaart voor import en doorvoer van waterstof opstellen, zodat het Nederlands beleid nog beter rekening kan houden met wat voor doorvoer belangrijk is.

Ook werk ik in Pentalateraal verband aan afstemming met andere NW-Europese landen over EU beleid dat ook gericht is op import van buiten de EU. Tot slot heeft Nederland mede het initiatief genomen tot een International Hydrogen Trade Forum dat een dialoog moet faciliteren tussen importerende en exporterende landen, en waarmee Nederland zich ook manifesteert als een land dat een open liquide markt voorstaat.

De leden van de VVD-fractie lezen dat in de nationale grondstoffenstrategie wordt ingezet op circulariteit en innovatie, diversificatie van toeleveringsketens, monitoring, uitbreiding van Europese waardeketens en het verduurzamen van internationale kaders.

3

Deze leden vragen of de Minister zich ook gaat inspannen voor de winning van grondstoffen in Europa en welke rol Nederland hierin kan spelen?

Antwoord

Zoals bij uw Kamer bekend zijn de mogelijkheden voor de winning van kritieke grondstoffen uit de Nederlandse bodem beperkt door de afwezigheid van deze grondstoffen. Binnen de Europese Unie liggen er meer kansen voor winning. De Critical Raw Materials Act (CRMA) stelt het doel om 10% van de Europese consumptiebehoefte van kritieke grondstoffen uit eigen bodem te winnen in 2030.² Om dit te realiseren, worden lidstaten verplicht om een nationaal exploratieprogramma op te stellen binnen 1 jaar na de inwerkingtreding van de CRMA. Daarnaast worden er binnen de CRMA Strategische Projecten (inclusief mijnbouwprojecten) aangewezen die middels versnelde vergunningverlening en betere toegang tot financiering, versneld moeten kunnen worden gerealiseerd. Het kabinet onderschrijft de ambitieuze doelen die in de CRMA worden gesteld en pleit voor een toekomstbestendige overriding public interest status (t.o.v. natuur- en milieuwetgeving) van Strategische Projecten. Nationaal lopen er in opdracht van het kabinet verschillende onderzoeken om beter zicht te krijgen op onze afhankelijkheden op het gebied van grondstoffen zoals ook aangekondigd tijdens het Commissiedebat Nationale Grondstoffenstrategie (29 juni jl.). Verder brengt het kabinet

¹ Kamerstukken 29 023 en 32 852, nr. 431

² Kamerstuk 22 112, nr. 3686

momenteel de voor- en nadelen van het uitbreiden van duurzame raffinagecapaciteit in Nederland in kaart. Deze verkenning wordt eind 2023 met de Kamer gedeeld.

De leden van de VVD-fractie lezen dat de Minister constateert dat de Europese Unie in behoorlijke mate afhankelijk is van grondstoffen en producten uit derde landen.

4

Deze leden vragen hoe de Minister zich inzet om raffinagecapaciteit naar Nederland te laten komen?

Antwoord

Momenteel wordt de grondstoffenstrategie uitgewerkt en voeren we gesprekken met het bedrijfsleven over de kansen en mogelijkheden voor raffinage en terugwinning van kritieke grondstoffen in Nederland. In deze verkenning wordt meegenomen hoe dit wel of niet past in de verduurzamingsplannen van de industrie. Daarbij wordt goed gekeken welke mijnbouwambities de verschillende lidstaten ontwikkelen en in hoeverre mogelijke Nederlandse sterktes (die o.a. na de zomer in de Nationale Technologiestrategie worden gepresenteerd) daar op kunnen aansluiten. Circulaire economie en besparing van grondstoffen zijn hierbinnen belangrijke elementen. Het kabinet verwacht de belangrijkste uitkomsten van deze verkenning in de tweede helft van 2023 aan uw Kamer aan te bieden.